

Gratuite și editabile

Mariana Norel • Petru Bucurenciu • Mihaela Dragu

LIMBA ȘI LITERATURA , ROMÂNĂ

clasa a VII-a

**fișe de antrenament
,
și de autoevaluare**

Materialul se adresează elevilor clasei a VII-a care, în această perioadă, participă online la activitățile de învățare. Fișele de antrenament și autoevaluările propuse sunt în concordanță cu programa școlară în vigoare, acoperind competențele specifice și conținuturile învățării asociate acestora.

Fișele conțin sarcini de lucru de dificultate medie, acestea putând fi parcurse de către toți elevii, atât sub îndrumarea profesorului, cât și individual. Fișele de autoevaluare sunt însoțite de răspunsuri și sugestii de rezolvare, ele fiind utile inclusiv părinților care doresc să-și ajute copiii în învățare.

Succes tuturor!

• **Citește cu atenție textul, pentru a rezolva exercițiile date.**

De câteva zile, Chiostec nu mai are astâmpăr. Vrea parcă să-mi destăinuie ceva și nu îndrăznește. Secretele lui Chiostec sunt ca misterele de la Eleusis – au un tâlc special. Țăranii noștri parcă sunt copiii zeiței Ceres...

În cele două recreații de azi-dimineață, Chiostec nu ne-a mai cântat din flaut. A stat tot timpul în bancă, cu ochii pironiți pe filele unui curs de stil și compoziție.

În drum spre casă, mă ia de braț și mă pironeste locului, până ce se scurge tot șirul de elevi. Se scarpină apoi după ceafă, oftează lung, trage o înjurătură rustică și scuipă de pe trotuar tocmai în mijlocul bulevardului.

– Vrei să-mi faci un bine?... că și eu ți-o fac la fel când vei avea nevoie de mine...

– Spune-mi, ce vrei?

– Să-mi faci o ciornă de scrisoare de dragoste, că tu te pricepi mai bine ca mine.

Adevărul era că până atunci nu scrisesem încă nicio scrisoare de dragoste, nici pentru mine, nici pentru altul. Corespondența mea sentimentală cu Margareta nu fusese decât un simplu schimb de salutări, și atâta tot. Curiozitatea însă mă îndemnă să încerc.

– Și cui vrei s-o trimiți?

– Anișoarei.

– Care Anișoară?

– Nu știi?... Fata aia blondă de la modistă... Lângă farmacia „Weinhold“...

– Bine. Ți-o aduc mâine.

Drept mulțumire, Chiostec mă bate cu palma ușor pe umăr și-mi recomandă să fiu discret, mai ales față de Cotan, care cam dă târcoale și el prin fața magazinului.

După ce mă despart de el, dau fuga să văd și eu pe Anișoara asta, pe care n-o cunosc încă. Dacă e blondă, cum spune Chiostec, trebuie să fie genul Steluței, și dacă e modistă, trebuie să fie oarecum și în genul Margaretei, care este croitoreasă.

Ca și cum mi-ar fi ghicit gândul, Anișoara sta în ușa magazinului. Anișoara însă nu seamănă nici cu Steluța, nici cu Margareta. Nu e nici așa de blondă ca Steluța, nici așa de slută ca Margareta. E mică și subțire ca un ac cu gămălie și tristă ca o copertă de carte, decolorată de soare...

Iată o fată care, mie, unuia, nu-mi place deloc. Ce-o fi văzut la ea Chiostec și mai ales Cotan?... Mi-e teamă însă că dacă e vorba de ales, Anișoara o să-l placă mai repede pe Cotan decât pe Chiostec. Cotan e băiatul prefectului, se piaptână cu cărare pe o parte, se îmbracă elegant și-și parfumează batista în fiecare zi. Chiostec e murdar, cu cizmele pline de praf sau de noroi, cu părul vâlvoi și miroase a seu de oaie. Singura superioritate a lui Chiostec o să fie, probabil, scrisoarea de dragoste pe care am să i-o ticluiesc eu.

Scrisoarea asta însă începe să mă plictisească. Parcă aș fi în ajunul unui examen. Mă întreb ce i-aș putea scrie eu Anișoarei, așa ca să pară scris de Chiostec. Dacă Anișoara e fată deșteaptă și-și dă seama că frazele din scrisoare nu se potrivesc cu frazele pe care i le spune Chiostec? Dar fiindcă i-am promis-o, trebuie să i-o fac. Trebuie să-mi dau silința să compun ceva frumos, ca și cum aș pleda propria mea cauză.

Amorul meu propriu de cel mai bun elev la limba română ia proporțiile unui cuirasaș englez care a arborat marele pavoaz!...

Până seara, scrisoarea e gata. A doua zi, Chiostec o transcrie pe hârtie roză și i-o trimite prin băiatul de la frizerie de peste drum, iar după o săptămână, o căruță de la Merișani îmi aduce acasă două sedile de brânză dulce, trei kilograme de mere creștești și un săculeț cu nuci, mari cât ouăle de găină.

(*Corigent la limba română*, de Ion Minulescu)

1. Explică folosirea semnului întrebării în enunțul: *Și cui vrei s-o trimiți?*

2. Menționează la ce persoană se face relatarea și cine este naratorul acestui fragment.

3. Formulează două idei principale pe marginea textului.

4. Transformă vorbirea directă în vorbire indirectă.

„– Și cui vrei s-o trimiți?

– Anișoarei.

– Care Anișoară?

– Nu știi?... Fata aia blondă de la modistă... Lângă farmacia «Weinhold»...

– Bine. Ți-o aduc mâine.“

5. Găsește câte două trăsături ale fiecărui personaj care apare în text, pe care să le prezinți în enunțuri.

6. Rezolvă următoarele sarcini de lucru.

a. Scrie sinonimele cuvintelor:

astâmpăr = _____

să destăinuiască = _____

recomandă = _____

b. Alcătuieste enunțuri cu omonimele cuvintelor *bancă* și *compoziție*.

c. Extrage din text o propoziție asertivă/enunțiativă, una interogativă și una exclamativă.

d. Transcrie două conjuncții coordonatoare, menționând felul lor.

e. Transcrie o frază și subliniază predicatele.

10. *Imaginează-ți că ești reporter la revista școlii. Realizează un interviu cu unul dintre colegii tăi, care să relateze cum s-a simțit în prima zi de școală. Vei adresa cel puțin cinci întrebări, apoi vei transcrie interviul în spațiul de mai jos.

R: _____

E: _____

R: _____

E: _____

R: _____

E: _____

R: _____

E: _____

R: _____

E: _____

1 Fișă de autoevaluare

- Citește cu atenție textul, pentru a rezolva exercițiile date.

GORE SE HOTĂRÎ ÎN CELE DIN URMĂ să-i scrie. Altă soluție nu vedea. De mult voia să stea de vorbă cu Ea. Ultima dată, alaltăieri-seară, jurase, strângând pumnii în fața oglinzii:

– Măine îi vorbesc! Cu orice preț. Jur pe...

Și cum se privea încruntat în oglindă, căutând pe ce anume să jure, găsi:

– Dacă nu, să-mi iasă o bubă în vârful nasului!

Se apropiase de oglinda toaletei, turtindu-și nasul, și rămase înlemnit. Exact în vârful nasului îi ieșea o bubă! Așa nu putea sta de vorbă cu Ea. Amânase, așadar, convorbirea, dar nu pentru mult timp. Pentru 5 minute. Ce-ar fi s-o cheme la telefon? Îi știa numărul. Cartea de telefon se deschidea singură la numărul cu pricina. Era acolo un nume apropiat, al Ei, și unul – același – străin, de care se temea: numele tatălui. Și dacă va răspunde tatăl?! O să închidă telefonul! Dar dacă va răspunde Ea?

– Precis că voi închide și în acest caz! recunosc Gore necăjit și, de furie, încep să-și frece bubă din vârful nasului.

Mama trecea, trebăluind, spre bucătărie și – pentru a doua oară – repetă întrebarea pe care Gore nici n-o auzise:

– E grea problema, Gore? Băiatul tresări:

– Nici nu avem matematică!

Roși imediat. Se afla, într-adevăr, cu caietul de matematică în față de peste un ceas. Dar nu pentru vreun exercițiu. În caiet, între filele de la urmă, erau însemnările lui „secrete”: o poză, versuri și un început de jurnal, fiindcă în afară de date nu mai scrisese nimic. Ce să fi scris? O cunoștea de 13 ani, erau vecini, urmau aceeași școală, numai că în clase paralele. Nu-i venea să creadă că ani și ani vorbise cu Ea, se jucaseră împreună, uneori o înghiontise... [...]

A doua zi, mergea spre școală. Ninge. Fulgii i se opreau pe plasturele din vârful nasului și lui îi venea să strănute întruna, când o văzu apropiindu-se și, fără să-și dea seama, se pomeni vorbindu-i:

– Când mai mergi la patinaj, cheamă-mă și pe mine!

– De ce? îl întrebă Ea, dar Gore nu răspunse.

Îl apucase o nouă serie de strănuturi și-l durea nasul. Ciudat însă, se simțea mândru, demn, curat și întrebă brusc, între două strănuturi, cu vocea lui subțirică, de care nu se mai rușina:

– Voi ce aveți la română?

(Voi ce aveți la română? din vol. *Recreația mare*, de Mircea Sântimbreanu)

1. Scrie câte un sinonim potrivit pentru fiecare cuvânt.

5 puncte (5 × 1 punct)

încruntat = _____

căutând = _____

convorbirea = _____

grea = _____

tresări = _____

2. Formulează răspunsuri pentru următoarele cerințe.

26 de puncte

a. Menționează tipul de text și scrie două trăsături corespunzătoare.

(6 puncte)

b. Precizează persoana la care se face relatarea și transcrie două secvențe în acest sens.

(4 puncte)

c. Enumeră personajele care participă la acțiune.

(4 puncte)

d. Cui vrea să dea telefon Gore?

(4 puncte)

e. Cum se simte Gore în finalul textului? De ce?

(6 puncte)

3. Rezolvă cerințele de mai jos.

22 de puncte

a. Alcătuieste două enunțuri în care cuvântul *oglină* să fie folosit cu sens propriu, apoi cu sens figurat.

(4 puncte)

b. Ilustrează, în enunțuri, omonimia următoarelor cuvinte:

(4 puncte)

caz – _____

– _____

soluție – _____

– _____

• În continuare, vei citi pastelul *Sfârșit de toamnă*, de Vasile Alecsandri. Rezolvă cerințele formulate pornind de la acest text.

Oaspeții caselor noastre, cocostârci și rândunele,
Părăsit-au a lor cuiburi și-au fugit de zile rele;
Cârdurile de cocoare, înșirându-se-n lung zbor,
Pribegit-au urmărite de al nostru jalnic dor.

Vesela verde câmpie acu-i tristă, veștejită,
Lunca, bătută de brumă, acum pare ruginită;
Frunzele-i cad, zbor în aer, și de crengi se dezlipesc,
Ca frumoasele iluzii dintr-un suflet omenesc.

Din tuspatru părți a lumii se ridică-nalt pe ceruri,
Ca balauri din poveste, nouri negri, plini de geruri.
Soarele iubit s-ascunde, iar pe sub grozavii nori
Trece-un cârd de corbi iernatici prin văzduh croncănitori.

Ziua scade; iarna vine, vine pe crivăț călare!
Vântul șuieră prin hornuri, răspândind înfiorare.
Boii rag, caii rânchează, câinii latră la un loc,
Omul, trist, cade pe gânduri și s-apropie de foc.

1. Scrie sinonime contextuale pentru următoarele cuvinte preluate din textul dat:

oaspeții = _____

zbor (verb) = _____

se ridică = _____

iubit = _____

cârd = _____

înfiorare = _____

2. Transcrie, din textul citit, două perechi de antonime și integrează fiecare pereche în enunțuri proprii.

a. _____ ≠ _____

b. _____ ≠ _____

3. Explică modul de formare a cuvintelor:

- *jalnic* → _____
- (*a se*) *dezlipi* → _____
- *omenesc* → _____
- *pe sub* → _____
- *iernatic* → _____
- *croncănitor* → _____

4. Scrie câte trei cuvinte din familiile lexicale ale următoarelor cuvinte:

- a. *verde*: _____
- b. *poveste*: _____
- c. *om*: _____

5. Precizează dacă următoarele cuvinte din text conțin diftong sau hiat, completând tabelul dat: *cuiburi, cocoare, câmpie, aer, frumoasele, balauri, nouri, iubit, iarna, șuieră, înfiorare, caii, apropiu*. Marchează, în fiecare caz, vocalele și semivocalele.

Cuvinte cu diftong	Cuvinte cu hiat
_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____

6. Transcrie:

- a. două epitețe: _____;
- b. două comparații: _____;
- c. o enumerație: _____

7. Menționează:

- a. măsura versurilor: _____
- b. perechile de cuvintele care rimează:
 - strofa 1 _____
 - strofa 2 _____
 - strofa 3 _____
 - strofa 4 _____
- c. tipul de rimă: _____

8. Identifică transformările prin care trece natura la sfârșitul toamnei, completând tabelul dat.

Elementele cadrului natural	Transformarea	Citatul din poezie
câmpia	Se usucă, iarba se ofilește.	<i>Vesela verde câmpie acu-i tristă, veștejită</i>
_____	_____	_____
_____	_____	_____
_____	_____	_____
_____	_____	_____
_____	_____	_____
_____	_____	_____

9. Recitește poezia și menționează prin ce stări și trăiri crezi că trece omul care își dă seama că toamna este pe sfârșite și iarna se apropie cu pași repezi. Formulează-ți răspunsul într-un text de 30-40 de cuvinte.

10. Scrie un text, de minimum 60 de cuvinte, în care să comentezi versul *Ziua scade; iarna vine, vine pe crivăț călare!*, scoțând în evidență ideea transmisă prin intermediul repetiției verbului *vine*.

11. *Documentează-te, făcând apel la resurse de pe internet, atlase, enciclopedii, lucrări de specialitate etc., și realizează un proiect interdisciplinar (cu informații din domeniile biologiei, artei, literaturii și altele), în care să prezinți anotimpul toamna. Poți da orice formă proiectului tău, ca de exemplu: prezentare PowerPoint, broșură, revistă, machetă, material video.

Fișă de autoevaluare

- Se dă textul de mai jos.

Văl de brumă argintie
Mi-a împodobit grădina,
Firelor de lămâiță
Li se uscă rădăcina.

Și cum de la miazănoapte
Vine vântul fără milă,
De pe vârful șurii noastre
Smulge-n zbor câte-o șindrilă.

Peste creștet de dumbravă
Norii suri își poartă plumbul,
Cu podoaba zdrențuită
Tremură pe câmp porumbul.

De vifornița păgână
Se-ndoiesc nucii, bătrânii,
Plânge-un pui de ciocârlie
Sus pe cumpăna fântânii.

Îl ascult și simt sub gene
Cum o lacrimă-mi învie:
Ni s-aseamănă povestea,
Pui golaș de ciocârlie.

(*Toamnă*, de Octavian Goga)

1. Precizează dacă următoarele enunțuri care vizează textul dat sunt adevărate sau false, notând A sau F în caseta din dreptul fiecăruia. 10 puncte (5 × 2 puncte)

- a. Textul dat este un text liric.
- b. Textul dat este unul nonliterar.
- c. În versul *Se-ndoiesc nucii, bătrânii* se regăsește o repetiție.
- d. Eul liric simte compasiune pentru puiul de ciocârlie.
- e. În a treia strofă, cuvintele care rimează sunt *miazănoapte* și *noastre*.

2. Stabilește corespondența între elementele coloanelor date. 10 puncte (5 × 2 puncte)

a. <i>lămâiță</i>	☐	1. cuvânt derivat cu sufix
b. <i>argintie</i>	☐	2. cuvânt derivat de la cuvântul gol
c. <i>de pe</i>	☐	3. diminutiv
d. <i>golaș</i>	☐	4. îmbinare liberă de cuvinte
e. <i>un pui de ciocârlie</i>	☐	5. cuvânt derivat cu prefix
		6. cuvânt compus

3. Completează următoarele enunțuri. 20 de puncte (5 × 4 puncte)

- a. Cuvântul *creștet* este format cu sufixul _____.
- b. Cuvântul *zdrențuită* face parte din familia lexicală a cuvântului _____.
- c. Prepoziția *de la* este formată prin _____.
- d. În cuvântul *povestea* se regăsește diftongul _____.
- e. Cuvântul din a doua strofă care conține vocale în hiat este _____.

3 Fișă de antrenament

- Citește textul următor.

TRADIȚII ROMÂNEȘTI DE ANUL NOU. TEATRU POPULAR, ÎN SATELE MOLDOVEI

De la Ajunul Crăciunului la Anul Nou, în satele Moldovei are loc o adevărată stagiune de teatru folcloric. Printre datinile și obiceiurile cu care localnicii întâmpină noul an se remarcă scenele rituale din „Jocul Ursului“, „Nunta“ și „Pădurețul“, din Bucovina, precum și „Anul Nou“ și „Jienii“ sau „Haiducii“, din sudul Moldovei.

Conceptul de „teatru popular“ cuprinde producții dramatice populare precum jocurile cu măști, teatrul de haiduci și teatrul cu subiecte istorice. Cele mai vechi jocuri cu măști datează din vremea tracilor de la nordul Dunării, care sărbătoreau prin astfel de ritualuri solstițiul de iarnă și echinocțiile de primăvară și de toamnă.

Creștinismul a încercat să combată jocurile cu măști și travestirile, interzicându-le încă de la Sinodul al VI-lea de la Constantinopol, din anul 692, dar, cu timpul, o parte din obiceiurile creștine au fost contaminate de ritualuri precreștine. Tematica jocurilor cu măști a evoluat de la faza ritual-spectaculară spre spectacolul axat pe creația mimo-dramatică și apoi pe cea fono-dramatică.

„CAPRA“, CEL MAI RĂSPÂNDIT JOC DE ANUL NOU

„Capra“, sau „Țurca“ ori „Brezaia“, este jocul cu cea mai mare pondere în cadrul spectacolelor cu măști ale Anului Nou, fiind întâlnit pe tot cuprinsul țării, dar în special în Moldova, unde e mai frecvent întâlnit și are o mai mare varietate tipologică. De regulă, spectacolul cuprinde o parte introductivă, în care se schițează portretul măștii, urmată de moartea aparentă a animalului și reînvierea acestuia prin descântecul „Blojului“, numit în funcție de zonă și „Moșul“, „Ciobanul“ sau „Urâtul“.

„Capra“ a exercitat o puternică influență asupra tuturor jocurilor cu măști. De la formele cele mai simple, cu două-trei personaje, jocurile cu măști au evoluat spre forme mai complexe, de grup. Denumirile grupurilor de colindători provin de la măștile în jurul cărora se constituie alaiurile, „Capra“, „Căiuții“, „Ursarii“, „Arnăuții“ sau „Damele“.

„JIENII“, O DATINĂ ADAPTATĂ DUPĂ O PIESĂ A LUI MATEI MILLO

În sudul Moldovei, în zona Vasluiului și Galațiului, printre datinile acestei perioade se află și „Haiducii“, care mai e numită și „Jienii“, și „Anul Nou“, două piese de teatru popular în care se remarcă varietatea elementelor coregrafice și muzicale exersate pe tradiții legate de obiceiurile Sărbătorilor de Iarnă.

Personajele din alaiul „Anul Nou“ sunt „Căpitanul“, „Haiducul“, „Jianul“, „Vânătorul“, „Jidanul“, „Moșneagul“, „Anul Nou“, „Sortalina“ și „Harapul“. În „Haiducii“, personajele sunt parțial aceleași, „Căpitanul“, „Haiducul“, „Jianul“, „Vânătorul“, „Moșneagul“, „Anul Nou“ și „Sortalina“, lor adăugându-li-se „Anul Vechi“.

Aceste alaiuri sunt remarcabile prin costumația autentică, măștile și recuzita străveche. La originea celor două obiceiuri, „Haiducii“ și „Anul Nou“, este piesa „Jianul, căpitan de hoți“, scrisă pe la 1850 de Matei Millo și I. Anestin, piesă al cărei personaj principal este haiducul Iancu Jianu.

Piesa fusese jucată în turnee prin localitățile din Moldova și a câștigat o mare notorietate printre spectatorii din orașe și târguri, devenind celebră și pentru intelectualitatea de la sate. S-a întâmplat ca un spectator impresionat de spectacol să pună în scenă, în satul lui, piesa lui Matei Millo, într-o viziune proprie.

Iar această viziune locală a intrat în folclor. Interesant este că, deși în cele două obiceiuri este vorba despre haiducul Iancu Jianu din Oltenia, piesa „Haiducii“ este specifică folclorului din sudul Moldovei, în special în județele Vaslui și Galați, unde obiceiul este numit „Jienii“.

(Ticu Ciobotaru, 29.12.2016, <https://romanalibera.ro/cultura/cultura-urbana/traditii-romanesti-de-anul-nou--teatru-popular--in-satele-moldovei-436834>)

1. Rezolvă următoarele cerințe care vizează textul dat.

a. Indică perioada din an când în satele Moldovei are loc o adevărată stagiune de teatru folcloric.

b. Enumeră obiceiurile în care se regăsesc scene rituale.

c. Indică producțiile dramatice populare, reunite în conceptul de „teatru popular“.

d. Explică, în 60-80 de cuvinte, semnificația enunțului „Tematica jocurilor cu măști a evoluat de la faza ritual-spectaculară spre spectacolul axat pe creația mimo-dramatică și apoi pe cea fono-dramatică“, folosind *Dicționarul explicativ al limbii române*, precum și alte surse bibliografice și webografice.

e. Motivează, în 30-40 de cuvinte, de ce este „Capra“ cel mai răspândit joc de Anul Nou.

f. Relatează, în 30-40 de cuvinte, de ce este inedit obiceiul numit „Jienii“.

2. Transcrie din primele trei alineate ale textului:

a. două verbe la modul indicativ, timpul prezent;

b. două verbe la modul indicativ, timpul perfect compus;

c. un verb la modul indicativ, timpul imperfect;

d. un verb la modul conjunctiv, timpul prezent;

e. un verb la modul gerunziu;

f. o locuțiune verbală.

3. Identifică în secvența intitulată „Capra“, *cel mai răspândit joc de Anul Nou*:

a. un substantiv comun, genul neutru, cazul nominativ;

b. două substantive în cazul acuzativ, cu funcția sintactică de complement direct;

c. trei substantive în cazul genitiv;

d. un enunț în care substantivul propriu în cazul nominativ are funcția sintactică de subiect;

- Citește cu atenție textul următor.

SCENA VII

Dra CUCU – PROFESORUL

Dra CUCU: Ai văzut, dle profesor de matematici?

PROFESORUL (*Timid*): Am văzut.

Dra CUCU: Ce dezordine! Ce scandal! Când eu strig în conferință că se duce școala de râpă, d-ta taci.

PROFESORUL: Dră Cucu.

Dra CUCU (*Intransigentă*): Nicio domnișoară Cucu. D-ta taci și stai cu nasul în cărți și-ți vezi de stelele și cometele d-tale.

PROFESORUL (*Timid, modest*): Studiez.

Dra CUCU: Studiezi?! De asta ești d-ta profesor? Ca să studiezi?

PROFESORUL: Cred că da.

Dra CUCU: Și între timp elevii și elevele își fac de cap. Ce dezmaț! Ce perversitate!

PROFESORUL: Perversitate? Exagerezi.

Dra CUCU: Exagerez? Poți d-ta să-mi spui ce caută fata asta la gară?

PROFESORUL (*După o tăcere de o secundă, foarte serios*): Dră Cucu! D-ta ai fost vreodată la mare?

Dra CUCU: Am fost la nămol, la Techirghiol.

PROFESORUL: Nu la nămol. La mare ai fost?

Dra CUCU (*Bănuitoare*): Ce vrei să spui cu asta?

PROFESORUL: Într-un târg de provincie ca al nostru... gara este... marea. Este portul, necunoscutul, depărtarea.

Dra CUCU (*Plat*): Ce depărtare?

PROFESORUL: Este dorul de a pleca, de a fugi.

Dra CUCU: De a pleca? De ce să pleci? Unde să pleci?

PROFESORUL: În altă parte. În altă lume.

Dra CUCU (*Severă*): Domnule Profesor, dacă astea sunt lecțiile pe care d-ta le dai elevelor, în orele d-tale, atunci să-mi dai voie să-ți spun..., dă-mi voie să-ți spun... (*Se aude un suierat de locomotivă și un zgomot de tren*).

ȘEFUL (*Apărând o secundă în prag*): Personalul. Vine personalul.

PROFESORUL (*Cu o tresărire de emoție*): Vine. (*Iese precipitat*).

Dra CUCU (*Singură în scenă*): Auzi d-ta. Necunoscutul? Depărtarea. (*Iese și ea pe peron*).

(*Steaua fără nume, de Mihail Sebastian*)

1. Stabilește felul textului, indicând două caracteristici ale acestuia. 10 puncte (2 × 5 puncte)

2. Formulează răspunsuri pentru următoarele cerințe. 15 puncte

- a. Indică personajele în ordinea apariției lor. (3 puncte)

- b. Stabilește principalul mod de expunere folosit. (2 puncte)

c. Precizează o secvență din text care provoacă râsul. (4 puncte)

d. Explică rolul indicațiilor scenice, relatând două situații concrete. (6 puncte)

3. Realizează rezumatul textului, în minimum cinci enunțuri.

25 de puncte (5 × 4 puncte + 5 puncte pentru respectarea normelor de ortografie și punctuație)

4. Completează următoarele enunțuri.

20 de puncte

a. În enunțul „Într-un târg de provincie ca al nostru... gara este... marea.“, substantivul *gara* este în cazul _____ și are funcția sintactică de _____, iar substantivul *marea* este în cazul _____ și are funcția sintactică de _____.

b. În enunțul „Este dorul de a pleca, de a fugi.“, verbul (*de*) *a pleca* la modul _____ are funcția sintactică de _____.

c. În enunțul „Domnule Profesor, dacă astea sunt lecțiile pe care d-ta le dai elevelor, în orele d-tale, atunci să-mi dai voie să-ți spun...“, verbul *a fi* are valoare _____, iar substantivul *elevelor* este în cazul _____.

d. În enunțul „Poți d-ta să-mi spui ce caută fata asta la gară?“, verbele la persoana a doua, timpul prezent sunt: _____, la modul _____ și _____, la modul _____.

(a. 4 × 2 puncte; b. 2 × 2 puncte; c. 2 × 2 puncte, d. 4 × 1 punct)

5. Redactează, pe o coală separată, un text dialogat, format din 10-12 replici, în care să discuți cu un coleg/o colegă de clasă despre nevoia de a călători pentru a cunoaște oameni și obiceiuri.

20 de puncte

În redactarea textului, vei ține seama de următoarele criterii:

- respectarea pașilor realizării unui text dialogat; (4 puncte)
- adecvare la tema propusă; (2 puncte)
- valorificarea experienței personale; (6 puncte)
- originalitate în tratarea temei; (2 puncte)
- corectitudine; (4 puncte)
- încadrarea textului în limitele date. (2 puncte)

Se acordă 10 puncte din oficiu.

• Citește textul de mai jos și rezolvă sarcinile de lucru date.

Doamna Misborn, agitată, le predase timp de câteva săptămâni numai lecții în clasă, dar iată că într-o zi de joi își luă inima în dinți și sosi din nou cu globul geografic. Ceilalți nu mai așteptară să li se spună și formară un șir, entuziasmați. Doamna Misborn învârti globul de câteva ori spunând „Unde-o fi?“, dar până la urmă găsi ce căuta, o pată de culoarea nisipului, destul de mare. Atinse pata cu bagheta și toți simțiră cum un vârtej îi purta în aer, apoi căzură în gol.

Bianca ateriză pe ceva moale, foarte moale. Deschise ochii amețită și dezorientată. Abia reuși să se ridice cu chiu, cu vai, pentru că simțea o durere ascuțită la șold. La fel ca în jungla amazoniană, era extrem de cald, însă, spre deosebire de junglă, aici aerul era foarte uscat. O briză adia lin, mângâindu-i fața Biancăi. Aceasta nu fusese niciodată mai uimită ca atunci.

La câteva sute de metri de ea, se aflau o mulțime de piramide imense, copleșitor de maiestuoase. Erau construite din blocuri mari de piatră, puse unele peste altele. Măreția piramidelor avea darul de a încânta ochiul oricărui turist care trecea prin acea zonă, dovedind că fusese nevoie de multă trudă pentru a fi construite. Erau absolut încântătoare, nu puteai să nu te oprești în fața lor pentru a le admira. Bianca era mută de uimire și emana un interes nemărginit față de acele construcții. Nu avu nevoie de mult timp de gândire pentru a-și da seama că se află în Egipt.

Doamna Misborn îi citi Biancăi încântarea de pe față și surâse. Apoi îi îndemnă printr-o fluturare a mâinii pe copii să o urmeze într-o plimbare prin deșertul cel uscat. Această invitație stârni oftaturi și sunete dezaprobatoare, dar doamna de geografie nu se lăsă nicidecum influențată de ele. Profesoara porni la drum, însoțită de copii. Împărți apă dintr-un bidon imens ce-l avea în geanta sa din piele de crocodil, apoi le explică despre cum soarele încălzea zona apropiată de Ecuador.

Chiar atunci, toți copiii zăriră câțiva palmieri și un ochi de apă rece în fața lor. Toți se repeziră spre apă, dar doamna Misborn îi opri, aruncându-le priviri amuzate.

– Aceasta este fata morgana, chicoti ea. Este doar o iluzie optică; clima caldă zăpăcește mințile și puteți avea această iluzie, așa că fiți concentrați. Gândiți-vă că aceia care au pornit după fata morgana nu s-au mai întors.

Apoi își continuară drumul tăcuți, privind dezamăgiți ochiul de apă ce se îndepărta de ei.

După un sfert de oră parcursă prin deșert, în timp ce doamna Misborn le explica despre clima caldă, se simțeau de-a dreptul însetați și obosiți. Făcură un popas pe o dună de nisip, pe când soarele intra în nori. Copiii, bucuroși de pauză, ațipiră în scurt timp, spre mirarea Biancăi. Chiar și doamna Misborn adormi.

Doar Bianca avea ochii deschiși. Pur și simplu, nu putea adormi.

(*Călătoriile magice ale Biancăi*, de Sabina Terzea)

1. Scrie câte un sinonim și câte un antonim pentru următoarele cuvinte preluate din text:

- _____ = entuziasmați ≠ _____
- _____ = purta ≠ _____
- _____ = moale ≠ _____
- _____ = lin ≠ _____
- _____ = niciodată ≠ _____

_____ = nemărginit ≠ _____
_____ = surâse ≠ _____

2. Analizează pronumele personale și pronumele reflexive din paragraful scris în chenar, completând tabelul dat.

Pronumele	Felul	Persoana	Numărul	Genul (dacă e cazul)	Cazul	Funcția sintactică
îi	personal	a III-a	singular	feminin	dativ	complement indirect

3. Menționează felul, genul și numărul următoarelor pronume demonstrative din text. Scrie, apoi, enunțuri în care acestea sunt adjective pronominale demonstrative.

- ceilalți → _____
- aceasta → _____
- aceia → _____

4. Precizează felul pronumelor și al adjectivelor pronominale subliniate.

- câteva → _____ toți → _____
altele → _____ care → _____
acele → _____ această → _____
sa → _____ -vă → _____

5. Transcrie:

- două repere spațiale: _____
- două repere temporale: _____

6. Realizează planul simplu de idei al textului dat.

- Citește textul și rezolvă cerințele.

Nu ți-e teamă de eșec? Lumea își pierde ușor idolii.

Hai să fim serioși, acum. Eu cred că și acum, dacă o să câștig a treia oară [maratonul 6633 Arctic Ultra], vor apărea unii care vor zice: bă, dar mă lași? Ne-ai plictisit cu chestia asta! Eu nu mă duc acolo să mulțumesc lumea. Cred că prea puțin contează. Mă duc să-mi satisfac mie plăcerile, să mă depășesc, să mă provoc pe mine. Aproape că mi-e indiferent ce zice lumea. Îmi plac persoanele negative pentru că mă provoacă, din ele mă hrănesc. Îmi place să demonstrez contrariul. De mulțumit, nu am să mulțumesc pe toată lumea. Nici nu vreau. Ar fi păcat să-mi consum energia pe așa ceva.

Adevărata provocare pentru tine în 2018 e Himalaya, nu?

Clar. E ceva nou pentru mine. Eu am urcat câteva mușuroaie față de ce va fi acolo. Bistriciorul, Făgăraș sunt mușuroaie față de ce mă așteaptă acolo. Gândește-te că eu nu am trecut niciodată de 3000 de metri altitudine, iar acolo voi sta la peste 5000. Peste 3000 am trecut doar la Turul Giganților care mi-a pus capăt de atâtea ori. Nu știu ce mă așteaptă. De-asta am zis că Arctic Ultra e un antrenament foarte bun pentru ceea ce urmează. Acolo va trebui să mă aclimatizez la altitudine. Provocarea pentru mine, anul acesta, e Himalaya, clar.

E tot o competiție de rezistență?

Traseul e destul de scurt, de doar 60 de km, doar că se desfășoară la o altitudine enorm de mare unde oxigenul este scăzut. În ultimii 14 ani, competiția e dominată de nepalezi. Deși nu știu cum va reacționa corpul meu la așa ceva, acolo mă duc cu gândul să termin competiția. Pentru mine va fi o provocare enorm de mare Himalaya, dar și o experiență. Să fim serioși, în urmă cu 10 ani, eu nu credeam că mai pot să mă plimb, darămite să ajung în Himalaya. Pentru mine e ceva mareț.

(fragment din interviul *De ce merge Tibi Ușeriu pentru a treia oară la Arctic Ultra: Pentru mine urmează ceva mareț*, realizat de Cristiana Sabău)

1. Menționează dacă următoarele enunțuri care vizează textul dat sunt adevărate sau false, notând A sau F în caseta din dreptul fiecăruia. 15 puncte (5 × 3 puncte)

- Pronumele personal *eu* este de persoana I.
- Pronumele *mă* din structura *mă duc* este personal.
- Cuvântul *ceva* este pronume nehotărât.
- Pronumele personal *tine* este în cazul acuzativ.
- Pronumele personal (*pentru*) *mine* îndeplinește funcția sintactică de complement direct.

2. Stabilește corespondența între elementele coloanelor date, unind literele cu cifrele.

15 puncte (5 × 3 puncte)

a. (chestia) <i>asta</i>	☐	1. pronume personal
b. <i>unii</i>	☐	2. pronume nehotărât
c. <i>mi-</i> (a pus)	☐	3. pronume relativ
d. <i>ceea ce</i>	☐	4. pronume reflexiv
e. <i>își</i>	☐	5. adjectiv pronominal posesiv
		6. adjectiv pronominal demonstrativ

3. Completează următoarele enunțuri. 15 puncte (5 × 3 puncte)

a. Pronumele personal *ți-* este în cazul _____.

b. În enunțul *Îmi plac persoanele negative pentru că mă provoacă, din ele mă hrănesc* există _____ pronume personale.

c. Cuvântul *acesta* din structura *anul acesta* este _____.

d. Adjectivul pronominal posesiv care apare în textul dat este _____.

e. Pronumele personal din penultimul enunț are funcția sintactică de _____.

4. Rezolvă următoarele cerințe care vizează textul dat. 20 de puncte (5 × 4 puncte)

a. Precizează tipul de text.

b. Menționează de câte ori a câștigat Tibi Ușeriu competiția 6633 Arctic Ultra.

c. Numește două vârfuri urcate de sportiv în România.

d. Precizează care este lungimea traseului din Himalaya.

e. Enumeră trei dificultăți întâmpinate în cadrul competiției din Himalaya.

5. Scrie un text, de 130-140 de cuvinte, în care să relatezi o întâmplare, reală sau imaginară, petrecută în timpul unei competiții. 25 de puncte

În redactarea textului, vei avea în vedere:

- să prezinți corect și coerent o întâmplare; (12 puncte)
- să respecti cerințele legate de calitatea redactării – ortografie, punctuație; (7 puncte)
- să respecti regulile de scriere a unui text narativ; (4 puncte)
- să te încadrezi în limita de cuvinte indicată. (2 puncte)

Se acordă 10 puncte din oficiu.

• Citește cu atenție textul următor și rezolvă cerințele.

să zicem că vrei să spui un fapt simplu:
pasărea a țipat și, zburând, a ajuns la cer

și bineînțeles, în susul altei pagini
cer = cimitirul neliniștilor noastre

deschizi dicționarul poetic
și cauți definiția păsării; aha, uite:
pasăre = un suflet mai ușor decât aerul

avem acum un fapt simplu, enunțat poetic:
*un suflet mai ușor decât aerul
și-a împlinit nevoia de vocale
și, împingând pământul în jos cu piciorul,
a ajuns în cimitirul neliniștilor noastre.*

apoi cauți *a țipa*
a țipa = a-și împlini nevoia de vocale

(Lecția de poezie, de Andrei Codrescu)

găsești imediat și
a zbura = a împinge pământul în jos cu piciorul

1. Extrage din text două sintagme care să indice prezența eului liric.

2. Menționează titlul poeziei și explică semnificația acestuia în două-trei enunțuri.

Titlul – _____

3. Precizează măsura și rima ultimelor patru versuri.

- măsura _____
- rima _____

4. *Înlocuiește titlul poeziei cu altul sugestiv, argumentând alegerea.

5. Extrage din text:

a. două adjective: _____

b. două interjecții: _____

c. două adverbe: _____

6. Precizează, pentru fiecare cuvânt subliniat în text, partea de vorbire și funcția sintactică.

simplu _____

uite _____

imediat _____

noastre _____

acum _____

în jos _____

7. Alcătuieste enunțuri în care cuvântul subliniat din secvența *pasăre = un suflet mai ușor decât aerul* să fie adverb la toate gradele de comparație.

8. Formulează enunțuri în care să folosești cuvinte care să îndeplinească cerințele următoare:

• adverb de loc

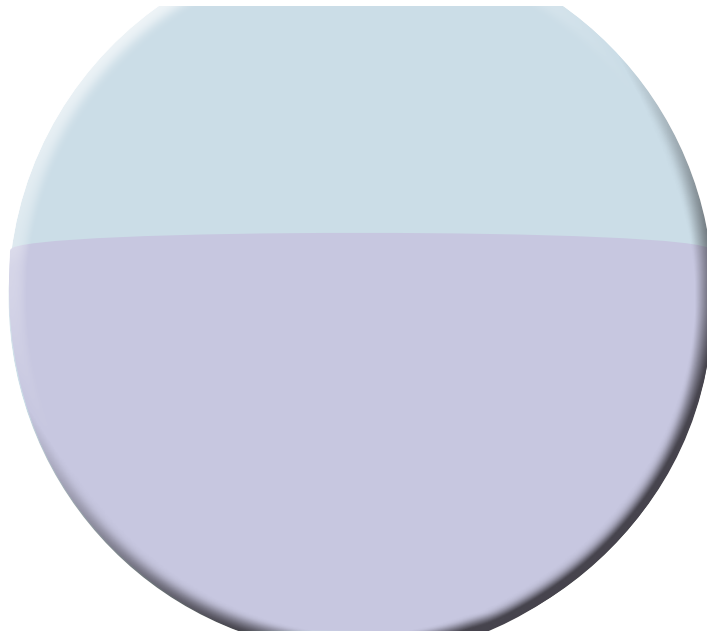
• adjectiv la gradul superlativ absolut cu funcție sintactică de nume predicativ

- numeral ordinal cu funcție sintactică de atribut

-
- interjecție predicativă

-
- adverb cu funcție de circumstanțial de mod
-

9. *Alege sentimentele pe care eul liric le transmite prin intermediul figurilor de stil și al imaginilor artistice, în poezia *Lecția de poezie*, de Andrei Codrescu, și pune-le într-un acvariu.

ACVARIUL SENTIMENTELOR

10. *Realizează, pe o coală A4, un spațiu imaginar (scris sau desenat) în care un scriitor își creează opera. Poți folosi elemente din natură și pe cele specifice artistului.

11. *Având ca model construcția poeziei citate, alcătuește un text liric de cinci versuri, pornind de la enunțul: „Creionul aluneca pe hârtie, acoperind-o cu gânduri“.

creionul = _____

aluneca = _____

hârtie = _____

acoperind = _____

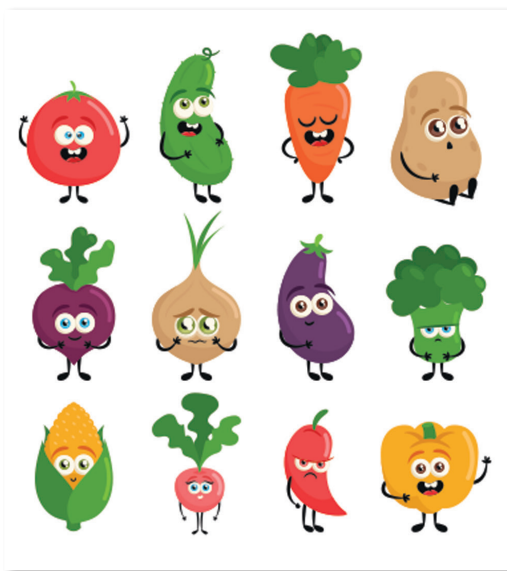
gânduri = _____

12. *Scrie un calambur (joc de cuvinte care mizează pe echivoc, pe asemănarea unor cuvinte deosebite ca sens, sursele lui fiind polisemia și omonimia).

Exemple: „Un an, de când cu tine pe-al vremii ocean Plutind, viața-mi pare un cântec.
O, ce an!“ (I.L. Caragiale)

„Cine nu știe și nu știe că nu știe, e prost: ocolește-l. Cine nu știe și știe că nu știe, e neștiutor: învață-l. Cine știe și nu știe că știe, e adormit: trezește-l. Cine știe și știe că știe, e înțelept: ascultă-l.“
(Din înțelepciunea indiană)

13. *Ești un cercetător celebru. În misiunile tale de cercetare ai ajuns pe planeta Vegetaria. Aici ai întâlnit multe fructe și legume prietenoase, dar și unele mai puțin prietenoase. Alege-ți, din imaginile de mai jos, trei dintre cei mai prietenoși aliați care să te ajute să te ferești de dușmani. Scrie, pe o coală separată, un text de 150-200 de cuvinte, pentru a povesti o aventură în care să fie implicate personaje din lumea Vegetaria. Dă nume fiecărui personaj.

- Citește cu atenție textul propus pentru a răspunde cerințelor.

Cele mai vechi amintiri ale mele (am început să vorbesc, se pare, foarte repede, și de aceea amintirile primei copilării se lasă, în ce mă privește, povestite) sunt populate de cărți. Obiecte grele, îndesate în două rafturi lungi, cât pereții camerei „mici“, unde dormeam, cărțile îmi colorau caleidoscopic lumea și undeva, demult, foarte demult, am început să le țin minte după desenele cotoarelor, iar nu după autori și titluri. În anii '60 ai veacului trecut, la librăria mare din orașul meu, cărțile se serveau la teștea, ca mezelurile azi în supermarketuri. Tata găsea mereu ceva interesant, acolo sus, unde eu nu ajungeam cu nasul, vorbea cu alți oameni, răsfoia, citea, povestea. Mă plictiseam enorm, până când am început să îmi dea și mie câte un obiect din acela, cu foi pe care erau povești și ilustrații; nu știu de ce le-a trebuit atâta timp să o facă, dar îmi amintesc foarte bine fericirea cu care am priceput, primind cartea în mână, că n-o să mă mai plictisesc așteptându-l pe tata, sub nivelul teștelei de la Librăria Coșbuc. [...]

Înainte de-a avea amintiri despre primele cărți citite de mine, singură, am – foarte limpezi – amintirile încrâncenării cu care mă uitam la pagina plină de semne ce nu-mi spuneau nimic. Vedeam că se repetă, ca un dans de forme, și mi se părea foarte ciudat că nu le înțeleg. Tot cam atunci, probabil – răspunzând insistențelor mele legate de litere – mama a început să-mi scrie numele cu miere pe feliile de pâine de dimineață. [...] Așa a început scris-cititul meu, care nu s-a mai oprit, cum se vede. Literele au, pentru mine, gust de miere aromată: lectura, ca mierea, înseamnă dulceață, leac și poftă.

Între altele, îmi amintesc încrâncenarea cu care ajunsesem, destul de repede, cred (mie mi se părea îngrozitor de încet, dar oamenii mari din jurul meu se mirau ca la comedie de ceea ce făceam, parcă nu asta ar fi trebuit să fac?), să urmăresc semnele negre pe pagină, cu degetul. Mă poticneam, uitam, încurcam, trebuia să o iau de la capăt. [...]

Dar primele lecturi adevărate – adică ale unor istorii lungi, cu personaje și învățăminte – sunt altele pentru mine. [...] Erau două ediții pentru copii, a două povești superbe – în orice caz, eu le consider cele mai frumoase care s-au scris vreodată. Le-am citit, le-am purtat după mine între casa bunicilor și casa părintească, copertile se scâmbuiau și se subțiau, lipite cu hârtie mare de tâmplărie (bunicul, restauratorul, probabil, trebuie să intervină spre a le salva), le luam la culcare așa cum alteori îmi luam păpușile, ca o poartă spre liniște și spre mine însămi. [...]

Tot ce am învățat de atunci încoace, despre literatură și despre lectură, tot ce știu să fac în meseria mea (de profesor de literatură, când pentru oameni mari, când pentru copii mici), nu a venit decât să îmi confirme acea experiență primară. Lizuca din *Dumbrava minunată*, de Mihail Sadoveanu, și Eliza din *Povestea celor unsprezece lebede*, de Hans Christian Andersen, sunt primele mele prietene imaginare, măștile cele mai durabile pe care Ioana-cititoarea le poartă, când iese în lume. Uneori, lumea e aspră ca urzicile din care împletea Eliza (dar nicio durere nu e prea mare dacă asta îl va ajuta pe fratele meu să scape de blestem...), alteori sfaturile mele de taină o au ca parteneră pe Sora Soarelui, ce îi ieșise în cale și Lizucăi. Din când în când, mă simt purtată spre rug, în văzul batjocoritor al lumii (și știu din poveste că pot îndura și asta, până la capăt, ca Eliza pentru frații ei...), alteori aud păsărelele strigându-mă ca pe Lizuca-îmbufnata, „chiorchioșeto, hăi!“ (încercați să pronunțați cuvântul repede-repede, ca pițigoii: vă ia îmbufnarea cu mâna, e o vrăjitorie a poveștii!). Indiscutabil, am devenit ceea ce citeam: asta mă liniștește pe mine, neliniștita, nemulțumita, neostenita...

(*Pofta vine citind*, de Ioana Bot)

1. Formulează răspunsuri scrise pentru următoarele cerințe care vizează textul. 26 puncte

a. Încadrează textul într-un anumit tip (epic sau liric), precizând două argumente. (6 puncte)

b. Menționează tema textului. (4 puncte)

c. Precizează cine relatează și extrage din text două sintagme pentru a ilustra acest lucru. (6 puncte)

d. Transcrie, din text, secvența care evidențiază ce înseamnă lectura pentru autoare. (4 puncte)

e. Formulează un argument pro și unul contra pentru ideea transmisă de autoare în text. (6 puncte)

2. Rezolvă cerințele: 30 puncte (5 × 6 puncte)

a. Menționează câte un sinonim potrivit pentru sensul din text al cuvintelor:

liniște = _____ *superbe* = _____

durabile = _____ *învățămintă* = _____

sfaturile = _____ *îmbușnarea* = _____

b. Realizează enunțuri în care cuvântul *adânc* să fie pe rând:

adjectiv: _____

substantiv: _____

adverb: _____

c. Precizează gradul de comparație al adjectivului din sintagma *Cele mai vechi amintiri ale mele* și pune-l la un alt grad.

d. Extrage din text două numerale, menționând felul lor, apoi transformă-le în alt fel de numeral.

e. Transcrie, din ultimul alineat al textului:

un adjectiv cu funcție sintactică de atribut = _____

o interjecție = _____

un adjectiv pronominal = _____

un numeral ordinal = _____

un adverb = _____

un adjectiv la gradul superlativ relativ de superioritate = _____

3. Găsește pentru fiecare cuvânt din coloana A corespondentul său în coloana B. 6 puncte

A		B
a. mele	☐	1. numeral cu valoare adjectivală
b. demult	☐	2. adverb de mod
c. enorm	☐	3. adjectiv pronominal posesiv
d. primele	☐	4. adjectiv participial
e. citite	☐	5. adjectiv la gradul superlativ relativ de superioritate
f. cele mai frumoase	☐	6. adjectiv propriu-zis cu funcție sintactică de atribut
		7. adverb cu funcție sintactică de circumstanțial de timp

4. Completează enunțul, în 3-4 rânduri: *Pentru mine, lectura înseamnă...* 8 puncte

5. Realizează un text, de 150-200 de cuvinte, în care să prezinți una dintre cărțile citite, arătând ce-ți amintești în legătură cu ea, când ai citit-o, ce ți-a rămas viu în memorie referitor la această carte, în ce constă taina ei, de ce ai recomanda-o și colegilor. 20 puncte (4 × 5 puncte)

În compunerea ta, va trebui:

- să respecti structura unei compuneri;
- să ai un conținut adecvat temei;
- să te înscrii în limitele de spațiu indicate;
- să reapeți normele limbii literare (de exprimare, de ortografie și de punctuație).

Se acordă 10 puncte din oficiu.

6 Fișă de antrenament

- Citește textul următor pentru a rezolva cerințele date.

Fie că sunt din literatură, din muzică, din teatru sau film, din sculptură, pictură ori arhitectură, sunt multe nume care au marele merit de a fi dus Cultura Națională mai departe de granițele țării și îi sărbătorim pe toți la 15 ianuarie, în fiecare an. Alături de Eminescu, literatura română a strălucit prin alți mari clasici: Ion Creangă și Ion Luca Caragiale. Muzica românească a ajuns pe meridianele lumii atât prin compozitori de seamă, cât și prin artiști, dirijori, instrumentiști.

De asemenea, teatrul și filmul din țara noastră au fost cunoscute la nivel internațional prin actori și regizori de marcă și prin creațiile acestora, iar școala de arhitectură românească a devenit celebră în lume prin nume ca Ion Mincu sau Petre Antonescu.

De Ziua Culturii Naționale, Agerpres a realizat o trecere în revistă a unor nume care pot fi considerate repere ale culturii românești.

Ion Creangă

Născut la 1 martie 1837, la Humulești, Creangă a fost recunoscut datorită măiestriei basmelor, poveștilor și povestirilor sale, dar mai ales datorită operei sale autobiografice „Amintiri din copilărie”, care i-a stabilit reputația de mare prozator. Expriarea frazei, scoaterea la iveală a multor provincialisme cu o putere de expresie deosebită, vivacitatea narațiunii și sinceritatea cu care povestește cele mai intime detalii ale vieții lui de copil fac din opera lui Creangă una dintre cele mai însemnate ale literaturii române. Creangă a murit la 31 decembrie 1889, la Iași.

Ion Luca Caragiale

S-a născut la 30 ianuarie 1852, în satul Haimanale (astăzi I.L. Caragiale), județul Dâmbovița. Dramaturg, nuvelist, pamfletar, poet, scriitor, director de teatru, comentator politic și ziarist, este considerat cel mai mare dramaturg român, prin faptul că a reflectat cel mai bine realitățile, limbajul și comportamentul românilor. Opera sa i-a influențat pe alți dramaturgi, între care Eugen Ionesco. A fost ales membru post-mortem al Academiei Române. A murit la 9/22 iunie 1912, la Berlin. [...]

George Enescu

Cel mai important muzician român, George Enescu, s-a născut la 19 august 1881, la Liveni-Vârnav, județul Botoșani. Compozitor, violonist, pedagog, pianist și dirijor, este cunoscut în lume prin celebra Rapsodie română nr. 1 în La major, Op. 11 (1901), dar și prin Suitele orchestrale (cea mai cunoscută fiind „Săteasca”), cele trei Simfonii, opera „Oedip”. A murit la 4 mai 1955, la Paris (Franța).

Sergiu Celibidache

Un alt nume mare este cel al dirijorului și compozitorului Sergiu Celibidache. Născut la 28 iunie 1912, la Roman, județul Neamț, membru de onoare al Academiei Române, a fost recunoscut ca dirijor neîntrecut al simfoniilor lui Anton Bruckner, precum și al impresioniștilor francezi, de la Claude Debussy la Maurice Ravel. Stilul său dirijoral era foarte original, fiind cunoscut în special pentru varietatea tempourilor. A murit la 14 august 1996, la La Neuville-sur-Essonne, departamentul Loiret, Franța.

Ion Voicu

Celebrul violonist, fost elev al lui George Enescu, s-a născut la 8 octombrie 1923, la București. În anul 1946, Yehudi Menuhin a organizat la București un concurs muzical, iar Ion Voicu a obținut primul loc. A fost primul violonist român care a cântat la o vioară Stradivarius, care a fost

achiziționată de statul român, în 29 august 1956, de la firma Henry Werro, la prețul de 80.000 de franci elvețieni. A murit la 24 februarie 1997.

Angela Gheorghiu

Una dintre cele mai renumite soprane din lume, s-a născut la 7 septembrie 1965, la Adjud, județul Vrancea. A cântat pentru prima oară în străinătate la Basel, în „Elixirul dragostei“ de Gaetano Donizetti. A cântat apoi, în 1992, la Royal Opera House din Londra în rolul Zerlina, din „Don Giovanni“, urmat de rolul Mimă din „Boema“ de Giacomo Puccini, apoi în „Adina“ la Opera de Stat din Viena și la Opera din Hamburg. În 1993, a cântat prima oară la Metropolitan Opera, în „Boema“. La Royal Opera House (Covent Garden) a triumfat în mult aplaudata „Traviata“, în 1994. Vocea ei este considerată de critica internațională drept o combinație între vocile Mariei Callas și Renatei Tebaldi.

Nicolae Grigorescu

Pictorul născut la 15 mai 1838, în Pitaru, județul Dâmbovița, este primul dintre fondatorii picturii române moderne, urmat de Ion Andreescu și Ștefan Luchian. Grigorescu a devenit un simbol pentru tinerele generații de artiști care, în primele decenii ale secolului al XX-lea, căutau să identifice și să aducă la lumină valorile spiritualității românești. Într-un moment decisiv pentru constituirea culturii României moderne, când în poezie se afirma geniul lui Eminescu, Grigorescu a realizat o spectaculoasă înnoire a limbajului plastic. Influența covârșitoare pe care a avut-o asupra contemporanilor lui a marcat și evoluția generației ce i-a urmat. A murit la 21 iulie 1907, la Câmpina.

Theodor Aman

Pictor și grafician, pedagog, academician român, întemeietor al primelor școli românești de arte frumoase de la Iași și București, s-a născut la 20 martie 1831, la Câmpulung-Muscel. Noutatea pânzelor sale ține de încercările de luminare a paletelor, de surprindere a instantaneului, amintind de experiențele unor artiști francezi care pictau în aer liber, la Barbizon, în împrejurimile Parisului, unde s-au pus bazele impresionismului. A excelat în creațiile de inspirație istorică. A murit la 19 august 1891, la București.

Ștefan Câlția

Este un nume reprezentativ al picturii contemporane. Născut la 15 mai 1942, la Brașov, a absolvit Institutul de Arte Plastice din București. El a fost șef de promoție la clasa lui Corneliu Baba. Operele sale au fost expuse în Norvegia, Elveția, Danemarca. Picturile sale au fost achiziționate de Muzeul de Artă Contemporană din Oslo, Norvegia; Muzeul de artă fantastică de la Gruyčre, Elveția; Muzeul Național de Artă, Muzeul Național de Artă Contemporană, Muzeul Brukenthal din Sibiu.

(Ana Grama, *Nume de rezonanță, repere ale culturii românești*, 2012, <https://jurnalspiritual.eu/nume-de-rezonanta-romanesti/>)

1. Stabilește felul textului, indicând două caracteristici ale acestuia.

2. Indică modul de expunere folosit.

3. Identifică, în prezentarea scriitorilor Ion Creangă și Ion Luca Caragiale:

a. două atribute, realizate prin substantive proprii: _____

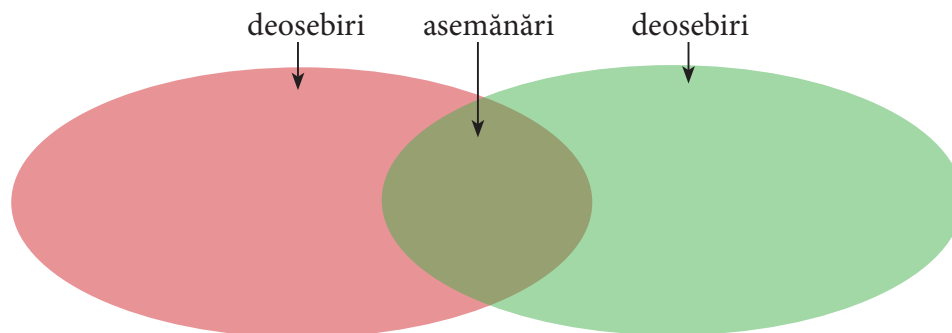
b. două circumstanțiale de cauză: _____

c. trei componente directe, realizate prin substantive comune, fără prepoziție:

d. un complement direct, realizat prin pronume personal, forma neaccentuată: _____

e. două atribute realizate prin adjective la grade de comparație diferite:

4. Compară două personalități din domeniul muzicii, prezentate în textul dat, completând următoarea diagramă Venn.

5. Explică, într-un text de 80-100 de cuvinte, importanța articolului realizat de Ana Grama pentru promovarea valorilor culturii românești.

6. *Alege un domeniu nemenționat de autoare în primul paragraf al articolului și realizează, pe două coli A4, o prezentare a unor personalități (minimum două) cu care ne putem mândri, la nivel național sau internațional. Redactează un text de maximum 150 de cuvinte, care poate fi însoțit de imagini, desene, scheme, tabele etc. Materialul să fie astfel realizat, încât să poată fi popularizat pe rețelele de socializare.

• Citește continuarea articolului *Nume de rezonanță, repere ale culturii românești*, realizat de Ana Grama și rezolvă cerințele.

Radu Beligan

O figură emblematică în teatrul și filmul românesc este maestrul Radu Beligan. Seniorul teatrului românesc reprezintă nu doar un monument de talent, ci și un artist unic — prin glasul său inconfundabil, prin dragostea și plăcerea cu care urcă pe scenă și cu care joacă de 75 de ani, prin „averea“ de roluri în teatru și film pe care a adunat-o de-a lungul unei cariere impresionante.

Născut la 14 decembrie 1918, la Galbeni, în apropiere de orașul Roman, a studiat la Academia Regală de Muzică și Artă Dramatică.* Acolo a avut-o profesoară pe Lucia Sturdza Bulandra. De-a lungul carierei, a jucat pe scenele celor mai mari teatre bucureștene. A fost cel care a înființat Teatrul de Comedie, al cărui director a fost timp de opt ani (1961-1969). A realizat peste 80 de roluri în teatru și 30 în filme. Este primul actor român căruia i s-a acordat Ordinul Național al Legiunii de Onoare franceze în grad de Ofițer. La 15 decembrie 2013, maestrul Radu Beligan a primit titlul de cel mai longeviv actor încă în activitate pe scena unui teatru, din partea Guinness World Records.

Liviu Ciulei

Unul dintre cei mai mari regizori români a fost Liviu Ciulei, sub a cărui conducere Teatrul Bulandra devenise cea mai importantă instituție teatrală a vremii. [...] Născut la 7 iulie 1923, la București, Ciulei a fost nu doar regizor, ci și actor, scenograf, arhitect și profesor. A părăsit România în anul 1980. El a lucrat în multe țări din Europa, precum și în Statele Unite ale Americii, Canada și Australia. A fost director artistic al teatrului Tyrone Guthrie din Minneapolis, Minnesota (Statele Unite). Din 1986, profesor de teatru la Columbia University și New York University în New York City. A murit la 25 octombrie 2011, la München, Germania.

Cristian Mungiu

Tânăra generație de regizori este reprezentată pe plan internațional de Cristian Mungiu. Născut la 27 aprilie 1968, la Iași, a devenit celebru prin selectarea filmului „4 luni, 3 săptămâni și 2 zile“ de către juriul Festivalului de Film de la Cannes. După ce a primit Premiul acordat de Federația Internațională a Presei Cinematografice și premiul acordat de administrația educației naționale din Franța, Mungiu a câștigat, la 27 mai 2007, Marele Premiu al Festivalului Internațional de Film de la Cannes — Palme d'Or. Filmul a fost nominalizat și la premiile „Globul de Aur“.

Ion Mincu

Născut la 20 decembrie 1852, la Focșani, Ion Mincu a fost un nume promotor al unui stil românesc în arhitectură, cunoscută și ca arhitectură neo-românească, integrând în operele sale specificul arhitecturii tradiționale din România. Exemple în acest sens sunt Casa Lahovari (1886), Casa Doina (1882-1892), Școala Centrală de fete din București (1890), Casa Monteoru – sediul Uniunii Scriitorilor (1887-1888), Casa Vernescu (1887-1889). A murit la 6 decembrie 1912, la București.

Petre Antonescu

Născut la 29 iunie 1873, la Râmnicu Sărat, a fost arhitect, pedagog, planificator urban; restaurator de monumente istorice și academician român. El s-a impus printre personalitățile de frunte ale școlii de arhitectură românească. În 1945 a fost ales membru titular al Academiei Române. Printre

* Radu Beligan s-a stins din viață la București, în data de 20 iulie 2016 (n.n.)

lucrările sale cele mai reprezentative se numără fosta clădire a Primăriei Municipiului București (1906-1910), fosta clădire a Băncii de Investiții din București (1915-1923), Arcul de Triumf, monument închinat Unirii Tuturor Românilor din 1918, inaugurat la 1 decembrie 1936. A murit la 22 aprilie 1965, la București.

(Ana Grama, *Nume de rezonanță, repere ale culturii românești*, 2012, <https://jurnalspiritual.eu/nume-de-rezonanta-romanesti/>)

1. Formulează răspunsuri pentru următoarele cerințe care vizează textul dat.

20 de puncte (5 × 4 puncte)

a. Indică două domenii diferite pe care le reprezintă personalitățile descrise.

b. Identifică două trăsături ale lui Radu Beligan care demonstrează că este o figură emblematică a culturii românești.

c. Descoperă personalitatea care a fost cadru didactic la o universitate străină și enumeră și alte două profesii ale sale.

d. Stabilește care este cea mai tânără personalitate prezentată și indică prin ce a devenit celebră.

e. Indică personalitatea care s-a remarcat prin preocuparea sa de a restaura monumente istorice.

2. Indică, prin încercuirea literei corespunzătoare răspunsului corect, dacă următoarele enunțuri, care vizează textul dat, sunt adevărate (A) sau false (F).

10 puncte (5 × 2 puncte)

a. Radu Beligan a jucat până la vârsta de 75 de ani. A/F

b. Radu Beligan a fost primul actor român care a fost decorat cu Ordinul Național al Legiunii de Onoare franceze în grad de Ofițer. A/F

c. Liviu Ciulei a lucrat în țări de pe cele cinci continente. A/F

d. Filmul „4 luni, 3 săptămâni și 2 zile“ a fost regizat de Liviu Ciulei. A/F

e. Arcul de Triumf este una dintre lucrările reprezentative ale arhitectului Petre Antonescu. A/F

3. Identifică în textul dat cuvintele care corespund următoarelor cerințe.

15 puncte (5 × 3 puncte)

a. circumstanțial de timp, realizat prin substantiv precedat de locuțiune pozițională:

b. complement indirect, realizat prin pronume relativ:

c. circumstanțial de loc, realizat prin substantiv precedat de prepoziție:

d. atribut, realizat prin adjectiv la gradul superlativ relativ de superioritate:

e. atribut, realizat prin substantiv precedat de prepoziție:

4. Completează următoarele enunțuri.

15 puncte (5 × 3 puncte)

a. Substantivul *unui teatru* din enunțul „La 15 decembrie 2013, maestrul Radu Beligan a primit titlul de cel mai longeviv actor încă în activitate pe scena unui teatru, din partea Guinness World Records.” are funcția sintactică de _____.

b. În enunțul „El a lucrat în multe țări din Europa, precum și în Statele Unite ale Americii, Canada și Australia.” sunt _____ circumstanțiale de loc.

c. Atributul *marii* din structura *marii regizori de teatru* este realizat prin _____.

d. În enunțul „Filmul a fost nominalizat și la premiile «Globul de Aur».”, complementul prepozițional este _____.

e. În enunțul „El s-a impus printre personalitățile de frunte ale școlii de arhitectură românească.”, sunt _____ atribute.

5. Redactează pe coli separate două tipuri diferite de texte (alege între textul narativ, descriptiv, dialogat, explicativ, argumentativ), valorificând tema propusă de articol – valori ale culturii românești, respectând elementele grafice specifice și organizarea lor în funcție de situația de comunicare. Textele redactate pot avea între 100-150 de cuvinte, ținând cont și de tipul de text ales.

30 de puncte (2 × 15 puncte)

În redactarea textelor, vei ține seama de criteriile indicate la pagina 187 a manualului.

Criteriul	Detalierea criteriului	Punctaj
Tipul de text ales	Folosirea caracteristicilor tipului de text ales	2
Corespondența cu tema propusă	Utilizarea unor cuvinte-cheie potrivite temei date; corespondență între conținutul textului, intenția celui care redactează textul și efectul pe care îl are asupra cititorului/auditorului	4
Integrarea părților	Respectarea succesiunii părților unei compuneri: <i>introducere, cuprins, încheiere</i>	3
Proprietatea termenilor	Folosirea unui limbaj potrivit temei propuse, pentru exprimarea ideilor și sentimentelor	2
Elemente grafice	Folosirea elementelor grafice specifice tipului de text ales	2
Originalitate	Prezentarea într-un mod particular a temei propuse	2
Punctaj pentru fiecare text redactat		15

Autoevaluare/Răspunsuri

1

1. încruntat – furios; căutând – cercetând; convorbirea – discuția; grea – dificilă; tresări – se sperie;
2. a. Textul citat este un text narativ-literar. Textul prezintă o întâmplare din viața de elev a personajului. La acțiune participă personaje (Gore, mama, Ea). b. Relatarea se realizează la persoana a III-a; **de exemplu:** „Gore se hotără în cele din urmă să-i scrie.“; „Îl apucase o nouă serie de strănături.“; c. Personajele care participă la acțiune sunt: Gore, mama, Ea; d. Gore vrea să telefoneze unei fete, care este vecină cu el și colegă la școală într-o clasă paralelă. e. În finalul textului, Gore se simte mândru și demn, deoarece a reușit după multe încercări să-și învingă teama și emoția pentru a-i vorbi fetei.
3. a. **de exemplu:** Mă privesc zilnic în oglindă. (sens propriu) Oglinda sufletului este imaginea noastră. (sens figurat); b. **de exemplu:** Azi am învățat cazul nominativ al substantivelor. Avocatul a declarat că nu a rezolvat cazul la care lucra. Am găsit ușor soluția la problema de matematică. Această soluție chimică este toxică. c. propoziție interogativă – De ce?; propoziție exclamativă – Nici nu avem matematică!; d. predicate – apucase, durea; e. și – conjuncție coordonatoare copulativă; dar – conjuncție coordonatoare adversativă.

2

1. a. – A, b. – F, c. – F, d. – A, e. – F.
2. a. – 3, b. – 1, c. – 6, d. – 2, e. – 4.
3. a. – et, b. – zdreanță, c. – compunere prin alăturare fără cratimă, d. – ea, e. – zdrențuită.
4. a. – **de exemplu:** brumă argintie; b. grădina-rădăcina; c. de 8 silabe; d. – **de exemplu:** tristețe, melancolie, neliniște.; e. Norii suri își poartă plumbul.

3

1. Text literar, dramatic; caracteristici: **de exemplu:** folosirea dialogului, a indicațiilor scenice, poate fi reprezentat pe scenă etc.
2. a. personaje: dra Cucu, Profesorul, Șeful; b. dialogul; c. **de exemplu:** întrebarea domnișoarei Cucu „Studiezi?! De asta ești d-ta profesor? Ca să studiezi?“; d. **de exemplu:** indicațiile scenice „cu o tresărire de emoție“ și „iese precipitat“ arată emoția trăită de Profesor care așteaptă cu nerăbdare sosirea trenului personal; „singură în scenă“ – face referire la domnișoara Cucu și la monologul care urmează.
3. **de exemplu:** Dra Cucu îl întreabă pe Profesor dacă a văzut ce s-a întâmplat. Îi reproșează Profesorului că este mereu cu nasul în cărți. Profesorul îi răspunde că el studiază, iar domnișoara Cucu exagerează, spunând că elevii și elevele își fac de cap. Profesorul dă o definiție inedită gării: o compară cu marea, cu portul, cu necunoscutul, cu depărtarea. Dra Cucu nu înțelege explicațiile date de Profesor. Discuția celor doi este întreruptă de Șeful gării care anunță sosirea trenului personal. Profesorul și dra Cucu ies pe peron.
4. a. gara – în cazul nominativ, funcția sintactică – subiect; marea – în cazul nominativ, funcția sintactică – nume predicativ; b. (de) a pleca – modul infinitiv, atribut; c. a fi – verb copulativ; elevilor – în cazul dativ; d. poți – modul indicativ; să spui – conjunctiv.

4

1. a. A; b. F; c. A; d. A; e. F.
2. a – 6; b – 2; c – 1; d – 3; e – 4.
3. a. dativ; b. două; c. adjectiv pronominal demonstrativ de apropiere; d. (corpul) meu; e. subiect.

4. a. nonliterar, interviu; b. de două ori; c. Bistricio, Făgăraș; d. 60 de kilometri; e. **de exemplu:** altitudinea neobișnuită, aclimatizarea, cantitatea scăzută de oxigen.

5

1. a. Text narativ; un narator prezintă o întâmplare din viața sa. b. tema textului o reprezintă lectura. c. Relatarea este făcută de autoare la persoana I; „Cele mai vechi amintiri ale mele”; „Mă plictiseam enorm”; d. „lectura, ca mierea, înseamnă dulceț, leac și poftă”; e. Argument pro – metafora folosită indică utilitatea lecturii și plăcerea cărții. Argument contra – lectura este o activitate impusă de părinți și profesori.

2. a. liniște – relaxare, tihnă; superb – măreț, impresionant; durabile – trainice; învățăminte – sfaturi; sfaturile – povețele; îmbufnarea – bosumflarea, supărarea; b. **de exemplu:** adjectiv – Lacul este adânc.; substantiv – Am studiat la astronomie adâncul găurii negre.; adverb – Am săpat adânc pentru a planta pomul; c. superlativ relativ de superioritate; **de exemplu:** Am amintiri mai vechi decât tine. (comparativ de superioritate); d. **de exemplu:** primei – numeral ordinal, Am o carte și două caiete. (numeral cardinal); (anii) '60 – numeral cardinal, Am terminat al șazecilea competiția. (numeral ordinal); e. un adjectiv cu funcție sintactică de atribut – mari, o interjecție – hăi!, un adjectiv pronominal – mele, un numeral ordinal – primele, un adverb – uneori, un adjectiv la gradul superlativ relativ de superioritate – cele mai durabile.

3. mele – adjectiv pronominal posesiv; demult – adverb cu funcție sintactică de circumstanțial de timp; enorm – adverb de mod; primele – numeral cu valoare adjectivală; citite – adjectiv participial; cele mai frumoase – adjectiv la gradul superlativ relativ de superioritate.

6

1. a. cinematografia/teatrul și arhitectura; b. **de exemplu:** monument de talent, artist unic; c. Liviu Ciulei; a fost regizor, actor, scenograf, arhitect; d. Cristian Mungiu; personalitate devenită celebră prin selectarea filmului „4 luni, 3 săptămâni și 2 zile” de către juriul Festivalului de Film de la Cannes; e. Petre Antonescu.

2. a. F; b. A; c. F; d. F; e. A.

3. a. **de exemplu:** de-a lungul unei cariere; b. **de exemplu:** căruia; c. **de exemplu:** pe scenele; d. **de exemplu:** cel mai longeviv; e. **de exemplu:** de talent.

4. a. atribut; b. patru; c. adjectiv; d. la premiile; e. patru.

Fișele au fost extrase din:

